

Fu memre Anikei Awagie

(In memoriam Anikel Awagie)

Door: Kabiten André R.M. Pakosie

Hedikabiteni Anikei Awagie (Foto: Cultuurstudies)

De zin van het leven van een mens voor wat zijn medemens betreft, is het goede dat hij doet en voor hen achterlaat na zijn dood, waaruit zij kunnen blijven putten. De dood is dus ook in menselijke zin niet helemaal het einde van een mens. Een mens kan zelfs na zijn dood blijven voortleven in de herinnering van een samenleving, als een goed mens of als een slecht mens. Of iemand een goed of slecht mens is, is afhankelijk van zijn daden tijdens zijn leven. Als hij de samenleving leed berokkent, zal hij ook na zijn dood voortleven in de herinnering van de samenleving als een slecht mens. Doet iemand het goede, dan blijft hij voortleven als een goed mens.

Anikel Awagie of ook wel taata Anikei, is iemand die ervoor zorgde dat hij, ook nu hij op 86-jarige leeftijd op 18 augustus jl. zijn plaats in het Hiervoor weer heeft ingenomen, in de herinnering van de Surinaamse samenleving in het Hier, zal voortleven als een goed mens, als iemand die ons veel en waardevolle kennis over vele aspecten van de Afro-Surinaamse Marroncultuur heeft nagelaten.

Ik ontmoette Anikel Awagie voor het eerst in het najaar van 1974 bij de ingang van het erf, waar zich de vroegere ambtswoningen van de vier gaanman bevonden, aan de Zwartenhovenbrugstraat 225 in Paramaribo. Toen ik naar buitenkwam – ik kwam van een gesprek met dignitarissen uit het binnenland, die in deze woningen vertoefden -, zag ik een keurig geklede man staan met in zijn ene hand een winterjas en sjaal en in zijn andere hand een zwarte paraplu. Om hem heen stonden mensen geboid te luisteren naar zijn levendige verhalen over zijn verblijf in Nederland. Hij vertelde zijn luisteraars dat hij net terug was uit Nederland waar hij een aantal maanden verbleef in verband met een opdracht om houtsnijwerk te vervaardigen. Ik maakte kennis met hem en hij noemde mij zijn naam: Anikel Awagie. Taata Awagie, zoals ik hem placht te noemen, kwam toen al bij mij over als een man die veel wist over de Saamaka cultuur en dat zou later ook zo blijken. Ik was ook geïnteresseerd in iemand als Awagie, omdat ik in die tijd als coördinerend lid van de staatscommissie ter voorbereiding van deelname van Suriname aan de FESTAC 2 (Second World Festival of Black and African Arts and Culture) in Nigeria, opzoek was naar een geschikt persoon, die de coördinatie van de Saamaka afvaardiging in de Surinaamse FESTAC-delegatie op zich zou kunnen nemen. Drs. Ronald Venetiaan, de toenmalige minister van Onderwijs en Volksontwikkeling, - hij stelde namens de regering de FESTAC-commissie in -, had namelijk een eerdere voordracht van Dobru (Robin Raveles, die voorzitter was van de Surinaamse FESTAC-commissie) en mij, afgewezen. Daarom sprak ik met Awagie af om hem de volgende dag thuis te bezoeken. Het bleek dat wij al jaren in dezelfde buurt woonden, de wijk Van Dijk, zonder elkaar te ontmoeten. Zijn Ndyuka-vrouw bleek volgens de Marron familiebanden ook nog verre familie van mij te zijn. Anikel Awagie wist inderdaad veel over de Saamaka Marroncultuur. Hij was ook een zeer kundige apintiman en houtsnijkunstenaar. Na mijn uitleg stemde Awagie in met het coördinatorschap van de Saamaka afvaardiging in de Surinaamse FESTAC-delegatie. Ik bracht hem vervolgens in contact met Dobru en minister Venetiaan, die beiden akkoord gingen met zijn voordracht. Vanaf toen tot een jaar na mijn vertrek uit Paramaribo in 1979, werkten taata Anikei Awagie en ik samen en vertegenwoordigden wij samen met anderen, Suriname verschillende malen op internationale podia, o.a. in:

- * 1976 Georgetown (Guyana)
- * 1976 Festival of American Folk life in Washington DC en New York (USA)
- * 1977 FESTAC in Lagos en Kaduna (Nigeria)
- * 1980 Festival of drum in New York (USA)

Awagie nam zijn vertegenwoordigende taak altijd zeer serieus. Hij wilde altijd een goede indruk van de Surinaamse Marroncultuur achterlaten in het gastland. Hij zette ook alles op alles om dat te bereiken. Als je samen

met hem Suriname vertegenwoordigde op internationale podia, of waar dan ook optrad, kon je voor 100 procent op zijn inzet rekenen. Hij was ook een perfectionist in alles wat hij deed.

Awagie kreeg in 1977 van de Surinaamse FESTAC-commissie de opdracht om een houtsnijwerkbank te maken als cadeau van de staat Suriname voor de president van Nigeria, de gastheer van het festival. Awagie was inmiddels verhuisd van de wijk Van Dijk naar een woning aan de Wanicastraat (thans J.A. Pengelstraat), waar hij vóór zijn woning een optrekje maakte, dat diende als zijn werkplaats.

Een maand lang werkte Awagie dag en nacht aan een grote opklapbare houtsnijwerk stoel. Het werd een waar kunststuk. Ikzelf had nog nooit een dergelijk verfijnd werk gezien en daarna ook nooit meer. Een aantal commissieleden vroeg zich af of wij zo een mooi en fijn gesneden houtsnijwerk wel weg moesten geven, maar het kon niet anders. Taata Anikei had het cadeau met heel zijn ziel speciaal voor de Nigeriaanse president, luitenant-generaal Olusegun Obasanjo, gemaakt. Deze was dan ook zeer ingenomen met dit schitterende cadeau.

Van 1982 – 1991 was Awagie in dienst van het Directoraat Cultuur van het ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling, afdeling Cultuurstudies, waar hij nauw samenwerkte met onder andere Terry Agerkop (specialist in de Saamaka muziek), Hillary de Bruin en André Mosis.

In 1993 benoemde de toenmalige leider van de Saamaka, gaanman Songo Aboikoni, Anikel Awagie tot hedekabiteni van het dorp Godo in Sipaliwini. Ook werd hij in 1985 door de Surinaamse overheid onderscheiden met een eremedaille van goud en in 2003 door de Marrongemeenschap met de hoogste Marrononderscheiding, de Gaanman Gazon Matodja Award.

In 1990 trad Awagie met veertien leden van zijn groep Denku in Nederland op, op het MEP-festival in Utrecht. Door omstandigheden kon de groep de volgende dag niet terugkeren naar Suriname. Het duurde drie weken voordat de SLM hun terugreis kon regelen. Dit betekende dat voor het vijftienkoppige team snel onderdak moest worden gevonden aangezien het hotel hen die bewuste dag op straat zette. Ik legde snel contact met Terry Agerkop, Kensly Vrede en Carlo Hoop en samen vingen elk van ons een aantal mensen thuis op. Anikel Awagie was zeer opgelucht en waardeerde onze geste zeer. Tijdens het verblijf van Awagie en zijn groep in Nederland vierde ik mijn 35ste verjaardag. Awagie gaf mij als waardering voor onze goede samenwerking door de jaren heen zijn historische drum cadeau, die meegenomen was naar het FESTAC in Nigeria in 1977.

Niet alleen in de herinnering van de Surinaamse gemeenschap zal Anikel Awagie blijven voortleven, ook in tal van bronnen is zijn waardevolle kennis en kundigheid vastgelegd voor het nageslacht.

Hedikabiteni Anikei Awagie bedankt voor je bijdrage aan de bevordering van de Afro-Surinaamse Marroncultuur, voor de waardevolle kennis die je het Surinaamse volk hebt nagelaten.

Duumi bunu, rust zacht.